

BÀN VỀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢNG DẠY VĂN HÓA TRONG MÔN ĐẤT NƯỚC HỌC TRUNG QUỐC

RESEARCH ON THE METHODS TO IMPROVE THE EFFECTIVENESS
OF TEACHING CHINESE CULTURE

NGUYỄN ANH THỤC

(TS; Đại học Ngoại ngữ, ĐHQG Hà Nội)

Abstract: Teaching culture plays an important role in training Chinese bachelor degree in Vietnam. With the aim of improving the quality and promote the importance of teaching Chinese culture, this research analyzed the interaction between language and culture, which provided the solid background knowledge to students.

Key words: culture; language; teaching effectiveness.

1. Đặt vấn đề

Nhiều năm qua, đặc biệt kể từ khi chuyển qua đào tạo theo học chế độ tín chỉ, Trường ĐHNN-ĐHQGHN luôn là một trong những trường đi đầu về việc đầu tư tập trung nguồn lực vào đổi mới chương trình, phương pháp dạy học nhằm đem lại hiệu quả thiết thực nhất cho sinh viên, tạo ra những thay đổi tích cực trong bối cảnh cuộc cách mạng về giáo dục đang diễn ra trên toàn cầu.

Trong xu thế toàn cầu hóa kinh tế của thế kỉ 21, giao lưu quốc tế ngày càng được tăng cường, giao tiếp liên văn hóa trở thành chủ đề trọng điểm có sức hút lớn. Để thích ứng với tiêu chí này, mục tiêu giáo dục ngoại ngữ của Trường ĐHNN-ĐHQGHN là vừa nâng cao kĩ năng giáo dục ngôn ngữ, vừa bồi dưỡng năng lực giao thoa liên văn hóa của sinh viên. Ý thức được tầm quan trọng của mối liên hệ này, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Trung Quốc của trường trong chương trình đào tạo trước đây của cả hai hệ sư phạm và phiên dịch đều có môn Đất nước học Trung Quốc. Trong khung chương trình đào tạo mới theo chế độ tín chỉ áp dụng cho các khóa từ 2010 trở đi, môn Đất

nước học được đổi tên là Văn hóa văn minh và là học phần bắt buộc với thời lượng ba đơn vị học trình, tương đương với 45 tiết, được xếp vào học kì 5 (tức là học kì I năm thứ ba), đồng thời là môn tự chọn với thời lượng 3 đơn vị học trình, tương đương với 45 tiết, được xếp vào học kì 6 (tức là học kì II năm 3).

Bài viết này với mong muốn thông qua phân tích mối tương tác giữa dạy học ngôn ngữ và văn hóa, thông qua thực tiễn lên lớp cũng như lựa chọn và thiết kế nội dung môn học, nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy học tập văn hóa trong bộ môn Đất nước học Trung Quốc, phát huy cao độ vai trò của môn học trong việc cung cấp tri thức văn hóa cho sinh viên.

2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy văn hóa trong bộ môn Đất nước học Trung Quốc

2.1. Về nội dung giảng dạy giáo trình

Theo tác giả Lưu Tấn, giáo trình đóng vai trò rất tích cực quan trọng trong dạy học ngoại ngữ. Giáo trình phù hợp hay không sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến dạy và học của thầy và trò. Nội dung phong phú, hình thức đa dạng sẽ thu

tiền đề khởi phát, hưng phấn cho quá trình truyền thụ và lĩnh hội tri thức. Có thể thấy rằng môn Đất nước học Trung Quốc đã được đưa vào chương trình giảng dạy của Khoa Trung từ rất lâu. Qua quá trình giảng dạy, chúng tôi luôn ý thức cải tiến hoàn thiện thêm một số nội dung giảng dạy và bài tập giáo trình nhằm thích ứng với điều kiện hiện nay. Cụ thể như: 1/ Để giúp người học li giải đặc điểm văn hóa Trung Quốc và văn hóa của đất nước mình ở một góc nhìn mới, nội dung giảng dạy đã cố gắng lồng ghép yếu tố văn hóa đất nước của người học và có thể linh hoạt truyền thụ dưới dạng thức đối chiếu hoặc thảo luận; 2/ Yếu tố văn hóa trong môn Đất nước học bao gồm cả yếu tố khách quan và chủ quan, theo đó, trong khi dạy giáo viên cần chú trọng tới sự tổng hòa của hai yếu tố này. Chẳng hạn, trong nội hàm yếu tố văn hóa khách quan của Đất nước học, chúng tôi cũng gợi mở, lồng ghép thêm yếu tố văn hóa chủ quan về phương thức xã giao, thương thức cuộc sống. Lí do là vì, phương thức xã giao phản ánh giao lưu xã hội và quan hệ đối nhân xử thế của người Trung Quốc. Thường thức cuộc sống lại phản ánh rõ nét chân thực nhất phương thức hành vi hay thái độ, quan niệm giá trị, ý nghĩ của họ trong mỗi tương quan giữa công việc và thư giãn giải trí. Chẳng hạn: Phần "Tư tưởng truyền thống" không chỉ đơn thuần giới thiệu tư tưởng cơ bản về Nho, Đạo, Phật giáo mà quan trọng hơn là phân tích tư tưởng truyền thống đó ảnh hưởng thế nào đến mô thức hành vi và nhân sinh quan của người Trung Quốc; Phần "Phong tục tập quán" cùng với việc giới thiệu cơ cấu, quan hệ, diễn biến gia đình Trung Quốc là việc liên hệ, tìm hiểu quan điểm của họ trong việc lựa chọn bạn đời, kết hôn, li hôn cũng như nguyên nhân hình thành quan điểm và thái độ đó.

Ngoài ra, đề cương cố, bổ trợ nhằm giúp sinh viên hiểu sâu hơn những nội dung chính trong bài học, chúng tôi luôn cập nhật thêm kiến thức mở có liên quan đến mỗi chuyên đề. Chẳng hạn, ngoài bài học chính, chúng tôi cung cấp thêm bài đọc phụ có nội dung văn hóa tương ứng để khai thác toàn diện kiến thức ngôn ngữ văn hóa qua từng chuyên đề, giúp học sinh có điều kiện thẩm thấu kiến thức rõ nét hơn. Kết thúc mỗi chuyên đề, chúng tôi thiết kế thêm hệ thống bài tập đa dạng khác nhau từ dễ đến khó như: bài luyện tập đúng - sai, điền từ vào chỗ trống, trả lời câu hỏi ngắn hay những câu hỏi thảo luận, hoặc suy luận, tư duy cùng cố kiến thức ở nhà.

3. 2. Về mối tương tác giữa dạy và học

Trong phương pháp dạy học truyền thống trước đây, do áp dụng theo lối mòn truyền thụ một chiều, học sinh ở tình trạng tiếp thu tri thức thụ động, dẫn đến hạn chế tính sáng tạo năng động trong học tập. Vì thế, theo Rogers (2005:79) "Muốn có sự học tập năng động sáng tạo thì điều cốt yếu nhất là phải để học viên trực tiếp đối diện, tiếp xúc với vấn đề". Theo đó, trong hoạt động dạy học phải lấy người học làm trung tâm, giáo viên đóng vai trò tổ chức, chỉ đạo, hướng dẫn, nêu những câu hỏi gợi mở để học sinh khai thác ý và trả lời đúng hướng; giao nhiệm vụ cho sinh viên tích cực chuẩn bị bài ở nhà để tạo hiệu ứng cao trong giờ lên lớp; viết bài tập thu hoạch sau mỗi chuyên đề; phân nhóm sinh viên làm phần thuyết trình trước lớp; v.v. Cùng với việc học tập trên lớp, học tập qua tài liệu, sinh viên có thể tìm hiểu thực tế qua các giáo viên, sinh viên, lưu học sinh là người Trung Quốc sang làm việc và học tập tại trường. Với nguồn tư liệu thu thập được, sinh viên có thể tiến hành trao đổi trên lớp, cùng chia sẻ kết quả báo cáo giữa các nhóm với nhau.

3.3. Về ứng dụng công nghệ trong giảng dạy

Có thể thấy, nếu chỉ áp dụng phương pháp truyền đạt truyền thống, đơn điệu với giáo trình, bảng đen và phấn trắng, phương tiện dạy học mang tính tĩnh như bản đồ, tranh ảnh thì rất khó để có thể truyền tải hết nội dung giảng dạy, nhất là đối với một môn sinh động thực tiễn như đất nước học. Vì thế, để nâng cao hiệu quả môn học này, giáo viên cần khai thác thông tin trên internet, ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy để tích hợp chức năng nghe nhìn, tạo ra môi trường đa phương tiện. Giáo viên nên lựa chọn giáo cụ tư liệu trực quan minh họa điển hình như âm thanh, bản đồ động, văn bản, phim ảnh, tư liệu lịch sử, v.v. được thiết kế linh hoạt theo đặc trưng bộ môn hoặc nội dung bài học, giúp cho bài học trở nên sinh động, thu hút sự chú ý và hứng thú của học sinh hơn. Như vậy, giáo viên không còn đọc diễn, còn sinh viên thì được tiếp cận với nhiều nguồn tư liệu, nhờ đó giờ học không còn khô cứng và mang tính áp đặt. “Trong một số tình huống cụ thể cần kích thích học tập, nếu hỗ trợ thêm bằng hình ảnh hoặc giáo cụ trực quan sẽ mang lại hiệu quả nhất định cho buổi học” (Maggie Melville, dẫn theo [14]).

4. Kết luận

Chắc chắn sẽ có rất nhiều vấn đề lí thú cần tiếp tục thảo luận. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chỉ mong muốn làm sao việc dạy và học văn hóa của bộ môn Đất nước học Trung Quốc ngày càng được cải thiện hơn nữa, phát huy cao độ vai trò của môn học trong việc cung cấp tri thức văn hóa cho sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. 《辞海》，1989.

2. 闻蔚、冯安华 (2006), 浅谈在语言教学中文化教学的作用, 理论、现代企业教育. 第 87 页.

3. 对外汉语专业专题选择 (第 2 册. 1991-2004), 北京语言大学出版社.

4. 方克立、周德风 (2010), 中国文化概论-教师用书, 北京师范大学出版社.

5. 金延伟 (2010) 谈谈对外汉语教学中的文化教学, 科教文汇(中旬刊).

6. 冉建凯 (2012), 对外汉语教学中的中国文化传播, 兰州大学.

7. 孙哲 (2008), 留学生中国文化课教学浅谈, 中国水运(理论版)(01).

8. 王顺洪 (2003) 中国概况, 北京大学出版社.

9. 闻蔚、冯安华 (2006), 浅谈在语言教学中文化教学的作用, 理论、现代企业教育.

10. 吴建萍 (2009), 关于对外汉语教学与文化传播的思考, 西昌学院学报(社会科学版), (04).

11. 谢新峰 (2009), 有效课堂教学评价研究, 东北师范大学

12. 赵焱 (2009), 中国文化课多媒体教学的实验研究, 软件导刊(教育技术).

13. Maggie Melville(1986), *Học tiếng Anh thông qua diễn kịch*, trong “Dạy học ngoại ngữ nước ngoài”, tr3-4 (Lý Thanh Tâm dịch).